СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА"

Рôкъ V. Мт. Кармель, Па. Четвергъ 17-го Червня 1897. Число 25.

Календарь.

Червень.		
17	Ч.	Доротея муч.
18	П.	Висаріона. Иларіона
19	С.	Теодота еп.
20	Н.	1. ВСѢХЪ СВЯТЫХЪ
21	П.	Кирила, Теклѣ (Поч. поста)
22	В.	Тимотея, Алекс.
23	С.	Вартоломея и Варнавы

Змѣстъ.

На фондъ агітаційный для галицкихъ рускихъ хлопôвъ зложили пôдчасъ забавы въ Майфільдъ дня 8. червня:

О. Иванъ Арданъ	$11.00
О. Мик. Стефановичь	10.00
О. Несторъ Дмитрôвъ	5.00
О. Стефанъ Макаръ	5.00
Алексій Шлянта	5.00
Юрій Хилякъ	5.00
Константинъ Кобанъ	1.00
Викторъ Гладикъ	1.00
Теод. Вахна	1.00
Григ. Дзвôнчикъ	1.00
Юстинъ Криницкій	1.00
Йосифъ Коваль	1.00
Димитрій Ванько	1.00
Юстинъ Кузьмякъ	1.00
Данько Свагла	1.00
Алексій Галабурда	1.00
Иванъ Дзюбинскій	1.00
Семанъ Федоровскій	3.00
Мик. Грабчакъ	50
Василь Сембратовичь	50
Теодоз. Вахна	50
Григорій Гижа	50
Филипъ Гогоцъ	50
Дим. Капитула	50
Данько Павлишинъ	50
Гарасимъ Ильчакъ	25
Стефанъ Пятниця	25
Иванъ Ставискій	25
Михаилъ Фуртакъ	25
Андрей Косцельный	25
Стефанъ Мусява	25
Стефанъ Пейко	25
Йосифъ Кузьмичь	25
Кирило Демяновичь	25
Михаилъ Дудка	25
Андрей Иваникъ	25
Онисимъ Дзвôнчикъ	15
Разомъ . . .	$61.40

Про товариство, котре бы заняло ся збиранемъ центôвъ на агітацію хлопску въ Галичинѣ, а о котрôмъ була бесѣда по концертѣ — подамо обширнѣйше въ слѣдуючихъ числахъ.

ВЕЛИКЕ

РУСКЕ НАРОДНЕ СВИТО ВЪ АМЕРИЦѢ.

I. „Р. Н. СОЮЗЪ" НА IV. ГОЛОВНОЙ КОНВЕНЦІИ ВЪ MAYFIELD, PA.

Дня 8. червня зъѣхали ся делегаты „Р. Н. Союза" до Mayfield, Pa., щобъ тамъ радити надъ долею свого одинокого товариства „Р. Н. С." Пôсля програмы уложенои головнымъ секретаремъ товариства, удали ся всѣ делегаты о 9 год. рано до гарнои мѣсцевои церкви, де о. Ѳ. Обушкевичь вôдспѣвавъ Службу Божу на интенцію товариства. Пôдчасъ Сл. Божои спѣвавъ мѣшаный хоръ пôдъ проводомъ поправдѣ невтомимого учителя хорального спѣву А. Терещука. — По скôнченôй Сл. Божôй всѣ рускі священики въ числѣ 7, стануло до панахиды за упокой померших членôвъ товариства, по чôмъ всѣ удали ся до Майфѣльдскои школы на нарады. Въ просторôй гали Майф. школы, котрои образець подамо въ слѣдуючôмъ числѣ, згромадили ся всѣ делегаты и розпочали ся нарады. Нарады отворивъ предсѣдатель „Р.Н.С." звѣстный всѣмъ патріотъ Ив. Глова короткою привѣтною рѣчею. Предсѣдателемъ на часъ нарадъ выбрано о. Ѳ. Обушкевича, а мѣстопр. Данька Павлишака. О. предсѣдатель подякувавши за выбôръ добравъ собѣ секретарями Д. Пырча зъ Олифантъ и Димитрія Ванька зъ Ансонiи. Предсѣдатель зборôвъ удѣливъ голосу о. М. Стефановичу зъ Пітсбурга а опôсля касіерови Юр. Хиляковп зъ Олифантъ.—Подрôбного справозданя подавати ту не будемо, бо оно буде подане окремо обширнѣйше, скажемо лишь коротко, що зôбрані довѣдали ся зъ устъ выжь згаданыхъ урядникôвъ.

Урядники „Р. Н. Союза" докладали всѣхъ силъ, щобъ вывязати ся зъ наложеного на нихъ обовязку. За старанемъ того товариства вышла така гарна книжка якъ календарь, выдавала ся часопись „Свобода", а що найважнѣйше выдѣлъ товариства занявъ ся такою для Русинôвъ важною справою якъ еміграція, высылаючи одного зô своихъ найдѣяльнѣйшихъ членôвъ о. Нестора Дмитрова до Канады для провѣреня вôдносинъ у якихъ доводить ся жити нашимъ рускимъ поселенцямъ. Дальше мы довѣдали ся, що „Р. Н. Союзъ" за той рôкъ придбавъ для себе богато членôвъ, бо коли минувшого року товариство числило лишь **587** членôвъ, то теперь числить оно **1019** членôвъ, значить за одинъ рôкъ придбало майже стôлько друге. Нѣчо не помогли ворожі нашому товариству агітаціи, пôдкопуючи повагу нашого товариства. Нашъ народъ не повѣривъ тымъ сплетнямъ а якъ бы на некорôръ тымъ лихимъ людямъ горнувъ ся гурмою пôдъ крыла тои нашои народнои институціи. Бо и якъ-жежь не горнути ся до свого, коли се товариство такъ ще молоде а такій у нѣмъ великій поступъ. — Адже-жь въ касѣ готовыми грôшми начислили **2.540** дол. **88** цнт., а разомъ зъ масткомъ товар. „Р. Н. С." вартъ на грошѣ **3.314.18**; желѣзного фонду є вже **1091** дол. **99** цнт. — По старанно обробленôмъ справозданю секр. и касіера, народъ зъ нетаєною радостію принявъ гучными оплесками такі потѣшаючі вѣсти.— Опôсля о. Несторъ Дмитрôвъ тримавъ коротку бесѣду про Канаду. (гляди фейлетоны въ „Свободѣ") по чôмъ наступили внесеня выдѣлу и внесеня делегатôвъ.

Внесеня вôдъ выдѣлу ставлявъ о. М. Стефановичь, зъ котрыхъ по оживленôй дискусіи приняті були слѣдуючі постановы обовязуючі членôвъ „Р. Н. С."

1) Кождый членъ „Р. Н. С." мусить брати статуты и грамоты, а цѣну ихъ вызначить нововыбраный выдѣлъ.

2) Єсли донесуть до выдѣлу „Р. Н.С." про смерть одного зъ его членôвъ, мае ся выплатити посмертне въ протягу одного мѣсяця а въ браку грошей въ протягу двохъ мѣсяцѣвъ.

Пôднесено щѐ кôлька точокъ ухваленыхъ давнѣйше и припоручено строго держати ся статута, по чôмъ на внесене о. Констанкевича удѣлено уступаючому выдѣлови абсолют. а головныхъ урядникôвъ товариства касіера Хиляка и секр. Стефановича нагородили делегаты рясными оплесками за взôрцеве и безкористовне провадженє рахункôвъ.

ГР. КАТ. РУСКА ЦЕРКОВЬ ВЪ MAYFIELD, PA.

Наступили внесеня членôвъ зъ котрыхъ ухвалені:

1) § 23 статутôвъ выяснений въ той способъ, що при кôнци того параграфу вôдъ словъ: „мѣсячна вкладка чл." ажь до кôнця перечеркнуто, а натомѣсть мае бути: „выпало членови платити крôмъ вкладки 50 и мѣсячного — бôльше якъ 50 цт. на розметъ.

2) На выдатки конвенціи и на дорогу для делегатôвъ мають члены платити рôчно 25 цнт.,

3) що 20 членôвъ „Р. Н. Союза" мають право выбрати одного делегата на конвенцію.

4) Членомъ „Р. Н. С." може бути лишь Русинъ. Членôвъ иншихъ народностей лишь тодѣ пріймае ся, если они належали до руского братства и разомъ зъ нимъ приступили до „Р. Н. С." Поодинокихъ членôвъ иншои народности не принимае ся безусловно.

5) Припоручено уложити п. Д. Пырчови рускій Букварь и предложити его на повôрочной конвенціи.

Опôсля приступлено до выбору нового выдѣлу. Голосоване вôдбувало ся картками. По перерахованю голосôвъ О. Обушкевичь оголосивъ результатъ выборôвъ.

До выдѣлу увôйшли:
Иванъ Глова предсѣдатель
Петро Секеракъ мѣстопред.
О. Иванъ Арданъ секретарь
Юрій Хилякъ касіеръ.

ВЫДѢЛОВІ.
О. Т. Обушкевичь
Мих. Демчко
Йосифъ Коваль
Алексій Шлянта
Діонизій Пырчь
Дан. Павлишакъ

ЗАСТ. ВЫДѢЛОВЫХЪ.
Мих. Копчакъ
Ант. Онущакъ
Гавр. Дзядикъ
Тео. Майкшакъ.

ДО КОНТРОЛЬНОИ КОМІСІИ.
О. Стефанъ Макарь
Юст. Криницкій
Кондр. Котанчикъ.

Слѣдуючого року конвенція призначена въ McAdoo, Pa.

Коли О. предсѣдатель закрывъ вечеромъ зборы — майфільдска банда, находивша ся пôдъ той часъ на галеріи заграла „маршъ Союза". Тодѣ поприходили Братства майфільдскі и зъ Олифантъ зъ гарными вôдзнаками до 400 осôбъ и мавъ вôдбути ся величавый походъ по мѣстѣ, та нажаль зливный дощь перешкодивъ и братчики порозходили ся.

Треба було бачити, якъ одушевлені и раді всѣ були зъ ходу нарадъ. Анѣ одного не було такого, котрый бы не забиравъ слова въ дискусіи, а що важнѣйше, що всѣхъ бесѣды вызначали ся звязлостію и зрозумѣнемъ рѣчи. На лицяхъ усѣхъ малювала ся невысказана радôсть и вѣра въ будучнôсть Амер. Русинôвъ.

Стемнѣло вже якъ въ веселôмъ настрою, живо бесѣдуючи про справы бѣжучі „Союза" выдалили ся делегаты „Союза" зъ салѣ засѣдань, щобъ уступити мѣсце майфільдскимъ патріотамъ, котрі намъ того вечера зробили своимъ вечеркомъ правдиву несподѣванку, але про те другимъ разомъ!

Адреса секретаря „Р. Н. „Союза":
Rev. John Ardan
225 Warren Str.
JERSEY CITY, N. J.

Адреса касіера „Р. Н. Союза"
Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

ГАЛИЦКИМЪ ПАНАМЪ У АЛЬБОМЪ.

Людоѣды, душѣ чорні,
Бельзебуба слуги!
Чи не досыть ще вамъ було
Кривды и наруги?

Чи не досыть ще знущались
Надъ рускимъ народомъ? —
Захотѣлось его крови.....
О! соромъ вамъ соромъ!

Соромъ душамъ вашимъ клятымъ
Чорнымъ вôдъ захланьства,
Ненависти, хлопской кривды,
Утиску, тыраньства!

Людску кровцю проливати —
Вы ся не стыдали?
Людскі дѣти сиротити —
Вы ся не боялп...?

— И за що-жь, за що, пытаю,
Людей тыхъ вы вбили?...
За те, що за правду стали,
За свои родины!

Що гордіи карки ваші
Зломити хотѣли,
Знищить силу вашу вражу,
Зôстати вôльными?

О! проклятї недолюдки!
Отямтесь хочь пôзно,
Бо иначе судъ настане,
Спыта народъ грôзно:

За що вы его гнетете
Цѣлыми вѣками,
Свѣтла правды не даете,
Закули въ кайданы?!

За що губите вы дѣти,
Сынôвъ его рôдныхъ,
За що кровцю розôлляли
Изъ грудей невинныхъ?

А тогды вамъ лихо буде...
Внетъ пôрве кайданы
Той народъ, що днесь гнетете
И до борбы стане.

Стане до борбы завзятой,
Скрôвавлені руки
Пôднесе на васъ нѣкчемныхъ
И задасть вамъ муки!...

Задасть муки такъ страшніи,
Якихъ не бувало;
Якихъ Залѣзнякъ нѣ Ґонта
Вамъ не задавали.

Нѣ опрышокъ славный Довбушь,
Нѣ нѣхто зô старыхъ,
Що боронивъ кривду хлопску,
Стоявъ за свой народъ...

Пôднесе народъ нашъ бѣдный
Скôрвавлені руки
Вôдъ кайданôвъ и вôдъ працѣ
У хвилю розпуки.

Тогдѣ вже часу не буде
Молитись, просити —
Згинуть ваші душѣ чорні,
Згинуть ваші дѣти...

Бо и въ руского народа
Терпець конець мае,
Разъ урве ся — все пропало —
Жаль ваги не знае...

Стережѣть ся-жь, поки скоро,
Бо духъ гайдамацкій
Тлѣе такъ довго въ народѣ
Якъ въ васъ — розбишацкій...

Бойко.

ЧИСТА РАСА.

НАПИСАВЪ

Д-ръ Иванъ Франко.

Лѣтомъ 1895 року проѣзджавъ я желѣзницею зъ Будапешту до Галичины. Жара стояла страшенна. Крôзь отворені вôкна вагону такъ и сыпавъ ся вугляный пылъ вôдъ машины и заприравъ духъ. Мы поспускали сторы въ купе и ѣхали мовчки, вôдъ часу до часу промочуючи пересохле горло кôлькома краплями огидного фабричного вина, котре мы на двôрци въ Будапештѣ купили за правдиве угорске.

Не дуже далеко вôдъ Будапешту до нашого купе (се було купе другои клясы) вôйшли два нові пасажеры. Одинъ бувъ старшій панъ, высокій, статный, зъ замашистыми шпаковатыми вусами и коротко обстриженою, зовсѣмъ уже сивою чупрыною; про те лице его горѣло ще здоровыми рямянцями а на губахъ румяныхъ та мясистыхъ знати було невыгаслу физичну силу и енергічну змысловôсть. Ті самі прикметы чути було и въ его голосѣ — дзвôнкôмъ та сильнôмъ, котрого вôнъ очевидно не привыкъ бувъ притишувати. Зъ усеи зверхнои подобы, зъ одежи нѣбы простои а все таки добôрнои та гарно шитои видно було, що се заможный сѣльскій дѣдичь изъ якогось дальшого комитату. Его товаришь бувъ молодый, може 16-лѣтный хлопець, шатенъ, дуже красивый зъ лиця, того типу зъ широкими простолинѣйными рисами, що у дѣтей вѣщує высокій рôстъ, сильный розрôстъ костей и загаломъ показну зверхню подобу. И молодый хлопець, хоть у него вусъ ледво що почавъ засѣвати ся, бувъ уже ростомъ мало що меншій вôдъ старшого пана, въ котрôмъ зô схожости рисôвъ заразъ можна було пôзнати его батька. Очевидно молодый хлопець бувъ гимназистъ, що по скôнченю курсу пару день пробувъ десь у знаемыхъ близько Будапешту, а теперь разомъ зъ батькомъ ѣхавъ у рôдне ..., щобы на повнôй свободѣ покористувати с... кацiйнымъ часомъ. Се й справдѣ такъ було, мы швидко довѣдали ся про се зъ розмовы зъ обома подорожными.

Старшій панъ бувъ дуже живои вдачѣ, любивъ говорити, оповѣдати, жартувати. Поки поѣздъ стоявъ на стаціи, вôнъ що хвилѣ выбѣгавъ, то говоривъ полукричачи до когось крôзь вôкно вагона, та балакавъ щось до кондуктора товою мовою, въ котрôй кожда десята фраза пригадувала менѣ поломане наше:

— Едь Федь, та не тедь!

А коли поѣздъ рушивъ, панъ розсѣвъ ся выгôдно въ купе, занявши вразъ зô своимъ сыномъ цѣлу лавку — правда, насъ въ купе бу

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at Mt. CARMEL, PA. of each week by the „SVOBODA“ Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 20.00
„ „ Six months 12.00
„ „ three „ 7.00

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“
PRINTING OFFICE
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
PRINTING OFFICE
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. John Ardan
225 Warren st.
JERSEY CITY, N. J.

БРАЗИЛІЙСКИ РУСИНЫ.

Руска кольонія Ріо Кляро въ Паранѣ.

(НАРИСЪ.)

Въ польской „Gazet-ѣ Handlowo-geograficzn-ôй“ подає проф. Семирадзкій „szkice z kolonij polskich w Paranie“, котрй вôнъ недавно звидживъ. (Поляки уважають и Русинôвъ за польскихъ кольоністôвъ.) Въ 10. числѣ тои газеты описує п. Сем. кольонію Ріо Кляро, де якъ вѣдомо осѣло богато нашихъ Русинôвъ. Длятого той описъ є и для насъ Русинôвъ интересный и мы подаємо єго въ дословнôмъ переводѣ. (Лише на самôмъ почятку змѣняємо трохи для лѣпшого зрозумѣня. Увагн свои даємо въ скобкахъ.) — Теодоръ Потоцкій, Грегорій Кульчицкій або якій иншій цѣкавый Русинъ зъ тои кольонии доповнить намъ певно близшими и докладнѣйшими вѣстями про тамошнихъ Русинôвъ, ихъ житє и долю.

Кольонія Ріо Кляро або Евфрозина лежить о 28 миль на полудневый західъ вôдъ Куритибы, столичного мѣста полуднево — бразилійского стану Параны, — надъ рѣкою Іґуассу, лѣвобôчнымъ доплывомъ р. Параны, на высокорôвни въ безмежныхъ пралѣсахъ, що тягнуть ся на західъ ажь до границѣ державы Параґваю. — Передъ шести лѣтами не було ще ту й слѣду Европейцѣвъ. Мешкали ту лише десь-не-десь поодинокй на пôвъ дикй бразилійцѣ-лѣсовики т. зв. „Кабоклѣ“, що займають ся збиранємъ листя „ґерва мате“ — гербаты параґвайскои, котра росте въ тыхъ лѣсахъ, або — выпасають худобу на мало урожайныхъ степахъ. Десь не-десь видно було на березѣ рѣки нужденну хатку кабокля зъ бамбусу и листя пальмового. Часомъ переплыве сюды малый пароходъ рѣчный або човно зъ ладункомъ „ґерва мате“ — плывучи зъ Порто Уніао горѣ рѣкою. — Нынѣ розтягнула ся ту велика кольонія. Одна єи часть заселена Поляками россійскими зъ р. 1800, друга нова — Русинами галицкими зъ 1895 року.

Кольонія та займає плать лѣсôвъ на правôмъ боцѣ р. Іґуассу — помѣжь єго доплывами: Путинґа, Ріо Азуль и Ріо Кляро. — Осередокъ кольонии, т. зв. „мѣсто“ лежить надъ рѣкою Ріо Кляро, о милю на пôвнôчь вôдъ берега Іґуассу. Пристань рѣки Іґуассу получена зъ „мѣстомъ“ рядомъ осадъ — звесь Баррафея. — Дорогъ возовыхъ ще нема, є лишь така дорога до пристани въ Баррафеѣ. Комуникація йде водою, але неправильна, бо станъ воды дуже змѣнный. До сусѣднои кольонии С. Матео ѣдесь 7 миль верхомъ, а до дальшои чисто рускои великои кольонии Аґва Амарелля (Олінто) — якъ каже Стефанишинъ, що власне вôдти повернувъ — є сѣмсотъ до вôсѣмсотъ рускихъ родинъ — плинеся горѣ рѣкою Іґуассу а вôдтакъ ще єи доплывомъ Ріо Неґро, надъ котрымъ лежить та бѣдна кольонія. — На західъ тягнуть ся безмежнй лѣсы, туды йде дуже лиха стежка, доступна для мулôвъ въ сухôй порѣ, а въ часѣ дощѣвъ зовсѣмъ недоступна; веде она до лѣвобережного „мѣсточка“ Порто Уніао, коло котрого лежить руска осада Жанґада (Jangada).

„Мѣсточко“ Ріо Кляро, то широкій майданъ, очищеный зъ лѣса, на котрôмъ сторчать ту и тамъ не згнившй ще доси пнѣ араукарій и кльоци необробленого ще дерева. Розкиненй зъ рѣдка деревяний домики, котрй що-разъ больше множать ся, то „венды“ — нужденний крамницѣ зъ всякими товарами для кольоністôвъ, почавши вôдъ живности, знарядôвъ, одежи а скôнчивши на книжкахъ до моленя и „кашасѣ“ — огôднôй горѣвцѣ зъ тростины цукровои. Товарôвъ не богато, дорожня неучвано велика; купцѣ (трафікарники) роблять добрй интересы, обдираючи по варварски бѣдныхъ кольоністôвъ. — Въ однôй зъ такихъ „вендъ“ мѣстить ся „почта“; въ комнатѣ шинковôй выставленый списъ, до кого є посылка почтова, назвы нашй звычайно перекрученй. — Почту привозить обдертый чорный вôсланецъ, обслугуючій цѣлу лінію вôдъ Palmeir-ы (де є желѣзниця) ажь до Palmas — геть ажь за Порто Уніао... Коло почты гарный домокъ адміністраціи кольоніяльнои, резиденція славного зъ насильствъ и злодѣйства шефа кольонии Люїза Марвальдо и єго мурпнского штабу. Напротивъ вôконъ шефа (директора) рядъ будокъ зъ бамбусу и пальмового листя — въ котрыхъ мешкають на тифъ голодовый ново прибувшй зъ Галичины эміґранты. (Теперь вже зовсѣмъ не приймають до Бразилії нашихъ людей.) — Дальше партеровый будинокъ зъ завѣшенымъ въ брамѣ дзвôнкомъ, означує плєбанію и латинскій костелъ, въ котрôмъ резидує теперь старый польскій ксьондзъ Людвікъ Пѣетарскій.

Просто до головнои улицѣ веде дорога на дальшй осады, а на нѣй знов венды — зъ тыхъ три польскй Зелльнера Трояна, де мѣстить ся и польске товариство зъ читальнею им. св. Исидора — а вôдтакъ венды фестенбурґа и Богдана Міхомовского. Дальше въ лихôмъ домику сидить панъ Юзефъ Камѣнскій зъ россійскои Польщи, бувшій офіцеръ артилеріи, а теперь столяръ и стельмахъ... Вôдтакъ, въ котру сторону рушимо, тягне ся вже лѣсъ менше або больше вырубаный и бѣлѣють деревлянй хатки нашихъ кольоністôвъ.

(Конець буде.)

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Бѣлцарова 20. мая 1897.

Чесній земляки вôдъ Грибова!

Я закôнчивъ послѣдне письмо въ „Свободѣ“ дня 25. марця 1897 р. тымъ, що вернувшій ся на родину, розглянувшись, видить перестрашеный, що правда, больше свѣтла въ хатѣ, но не бачить давно затраченого гроша, за котрымъ вôнъ навѣть зъ вѣры зневоленный житємъ важити. И чи можна дивувати ся, що зъ тои причины не лише попервувшій, но и я закричу: бѣда! — Кричу еще разъ: бѣда! и много съ певностію то само зô мною повторять. Но, если кричать тй, що на нихъ бѣда, то у мене той крикъ на бѣду ставъ єи норовомъ, понеже самъ теперь не бѣдую, а на бѣду кричу! Чому то такъ, спытає мене неодинъ? Тымъ наробить менѣ цѣкавый богато клопотôвъ, бо поправдѣ не знаю, чому властиво то приписати? — чи тому що я попередь бѣдовавъ и тому гнѣваюсь на бѣду, чи тому, щобы бѣдуючій знали, що бѣдѣ нема кôнця, бо каждый зъ нею боровъ ся або боре ся; чи тому, щобы наѣжившн ся зъ бѣдою, вôдстрашити єи вôдъ себе и другихъ? Замовляти си зъ пытаня въ самй ихъ зъ певностію и схочете розвязати и скажете: подумай самъ и розвяжи. Я тымъ самохотачи попавъ въ рядъ вашихъ довжникôвъ, хоть не грошевыхъ, та вотъ такихъ, щобы вамъ загадки розвязовати надъ котрыми я до теперь много не роздумувавъ; но коли многй загадки и много маютъ значѣня, то я позволю якъ я знаю, а другій нехай поясняє якъ вôнъ знає, бодай бы моральна подставка о що ходить та сама була.

Мы на бѣду лишь длятого кричимо, що она намъ докучає и єсть бѣдою а не роскошею, що насъ зневолює стогнати, терпѣти, плакати, ба часомъ гвалту кричати; но не всѣ хотять зростановитись надъ тымъ, що бѣда то великій и славный учитель, чи то бѣда зъ властнои причины, чи и не зъ нашои вины походить. Бѣда хоть на ню такъ недобре позирають вороги, то таки не всегда есть нашимъ нещастємъ, не всегда говорю, бо загальне правило не дасть ся вольно примѣнити, она многократно стаесь великимъ добромъ не лише поодинокого чоловѣка, но и цѣлыхъ народôвъ. Она есть якъ я вже сказавъ, великимъ и славнымъ учителемъ, большимъ якъ всѣ мудрецѣ, бо она насъ учить практично, а мудрецѣ, учителѣ учать насъ лише по теоріи, то есть оповѣдають намъ то зъ власного досвѣдченя о корысти бѣды або оповѣдають то, що видѣли, чули або зъ книгъ вычитали. Бѣда многократно есть больщимъ щастємъ чоловѣка якъ роскôшь, но не належить на ню лише зъ злои стороны дивитись, не належить єи лише зъ мѣсця болѣзни осуджати.

Ото перщимъ добромъ есть она зъ тои причины, що дає чоловѣкови способность, коли зъ нею союзъ зôрвавъ, цѣнити добро. Чоловѣкъ котрый въ роскошахъ росте и жіє, не знає то щасте такъ оцѣнити, якъ бы єго оцѣнивъ чоловѣкъ проживаючій въ бѣдѣ, котрый зôтхає, плаче и проситъ Бога. Выдасть ся то тобѣ чуднымъ и до правды неподôбнымъ. Ты знаєшь свою власну бѣду и зъ нею боришь ся всѣми силами, позираючи завистнымъ окомъ на чоловѣка въ найвыгôднѣйшôмъ положеню вôдъ тебе и завидуєшь єму рôвнои тобѣ бѣды. Якъ то може бути, спытаєшь зачудованый? Ото кобы тобѣ свободно було заглянути въ роскошне житє твоихъ щасливцѣвъ и прислухатись всему докладно, зъ певностію ты не вѣривъ бысь своєму слуху, чи то може бути, щобы тамъ больше несполокою, смутку и охкання були мало, якъ надъ твоєю стрѣхою, а кажу тобѣ вѣрно, що такъ єсть. О тôмъ читай плачь Давида и Соломона, читай исторію а дочитаєшь ся страхъ многихъ скорбъ царей и великихъ панôвъ, побачишь нещасливый конецъ ихъ житя въ роскошахъ по твому суджепю, а то все бѣда попереджала... Такъ знай о тôмъ, що въ очахъ твоихъ щасливый чоловѣкъ не чуе того тобою такъ страшно завидженого своего щастя. Вôнъ такожь якъ ты охкає, плаче, хоче чогось вôдъ людей и Бога, но неразъ самъ не знає чого, бо пересытивши ся въ добрôмъ, вôнъ уже смакъ стративъ и розумъ єго не може вынайти способу утѣхи, а если и удасть ся єму въ якôй точцѣ щастя и роскошей привязатись, то лише на дуже короткій часъ, бо вôнъ не навчивъ ся правдивого и постоянного задоволеня глядати, а желавъ зъ сотокъ и тысячей солодкихъ гадокъ тôлько розличного рода щастя собѣ придбати, но въ достиженю того недôстає много. Ото часами недôстає средствъ догодити роскôшнымъ намѣренямъ, а вôдвыкнути вôдъ утѣхи приходить дуже тяжко, часами не позволяє здорове, розстроенй єго тѣла чувства, порванй мовь бы струны колишнои та роскôшнои, увеселительнои скрипки и жаль будить и въ немъ, що негоденъ добратись до давныхъ роскошей, часами зъ великимъ трудомъ достигъ своеи цѣли, а ту наразъ ледво що дôзнавъ щастя, оно пропадає такъ якъ штучно наповнене жерело; часами складало ся все для роскошного житя, а ту недостає дней жизни, або смерть прерывае все щасте того свѣта и розрушають ся тысячи позысканыхъ средствъ для роскошей, якъ бы зъ пѣску насыпаная могила и недаромъ сказавъ Соломонъ: все суєта — марность.

Я зачавъ о бѣдѣ, лишу протоє здрадливое щасте, бо якъ зъ одной стороны я щастю виджу нещасте, такъ зъ другои стороны лѣпше выходять тотй, що ся больше стиха держать, а бѣды больше якъ роскошей. Я сказавъ вже, що бѣда великій и честь достойный учитель, прогоє якъ о великихъ людяхъ не забуваютъ, такъ не належить и бѣды зъ ока и памяти выпустити. Якъ добру науку славныхъ людей не забувають, такъ треба науку позыскану зъ бѣды въ памяти задержати. О глубокôй науцѣ позысканои зъ бѣды дало бы ся книги списати, но ту не есть то моею цѣлею, я хочу лише зъ вашого житя-бутя доказати вамъ, що бѣда учить розуму, а не научить ся нѣчого лише такій, котрый не уживає розуму, не зважає на свою честь и затративъ вѣру въ Бога — словомъ ставъ безсмысленнымъ, запропащеннымъ, жалкимъ чоловѣкомъ на божôмъ свѣтѣ.

Зъ попередного видно, що нема въ повнôмъ того слова значѣню правдивого, безперивно терваючого щастя, есть оно переходове, коротко тѣшить чоловѣка, но скоро уходить, меркне якъ сонце закрыте чорными хмарами, а такъ дѣдичною можна лише неустанну борбу зъ бѣдою назвати, но не есть она до тои степени сильною, щобъ єи непобѣдимою назвати можна було. — Я належавъ такожь до тыхъ воинôвъ, котрй зъ бѣдою вôдъ чотвертого року житя до близко 30 безпрерывно боровъ ся. Бувало часами, що мало що неподавъ-емь ся, но певнôсть себе, жаль утраты чести и вѣры въ Бога були орудіями, котрыми въ кôнци поборовъ-емь бѣду и не она, но я восторжествовавъ, побѣдивъ. Ставши побѣдителемъ учивъ-емь и учу бѣду побѣджати не лише примѣромъ, но и словомъ, а где-куда и средствами фізичными, то есть

всего пятьохъ: я, мôй товаришь Русинъ и ще якійсь Нѣмчикъ комивояжеръ — и розпочавъ розмову. Зъ разу пробувавъ по мадярски, та переконавши ся, що нѣхто зъ насъ кромѣ него и єго сына не вмѣє сеи мовы, зачавъ говорити по нѣмецки. Говоривъ не вгаваючи, безъ поспѣху, досыть плавно, певнымъ себе и добродушно-протекціональнымъ тономъ, поводивъ ся зъ нами дуже чемно, та видно було, що не розкусивши гараздъ, хто мы и якои народности, вдававъ передъ нами джентльмена на всякій выпадокъ. Мы довѣдали ся вôдъ него, що вôнъ потомокъ старои шляхты угорскои, що має значну маєтнôсть десь коло Ниредьгазы, що передъ кôлькома роками повдовѣвъ и має тôлько сего одного сына, що сей сынъ скôнчивъ власне шесту клясу гимна-зію ...у, вôдзначає ся феноминальными способ... и батько бажавъ бы запевнити єму ... будущину и т. д. Коли батько почавъ ...лити способности свого сына, хлопець ...нѣвъ якъ рожа и промовивъ по нѣмецки:

— Алежь татку, псуєшь мене! Якъ можна таке говорити, коли я самъ лѣпше знаю, що я зовсѣмъ не така мудра голова.

— Мовчи, мовчи! Тебе не пытають! — добродушно-строго промовивъ батько. Очи єго свѣтили ся, видно було, що дуже любивъ сего хлопця, котрый зъ лиця, якъ казавъ, пригадувавъ єму зовсѣмъ єго покôйну жѣнку.

Почувши, що сей панъ — буду называти єго панъ З. — живе недалеко Ниредьгазы, мы якось мимоволѣ згадали про голосный тамошный процесъ за-для Тисса-еслярского вбійства.

— Ахъ, не згадуйте про сей огидный процесъ, — скрикнувъ панъ З. тономъ патріотичного обуреня. — Ритуальне вбійство! Бôйте ся Бога! Навѣть вѣрити не хочеть ся, щобы въ цивілізованôй Угорщинѣ въ XIX. вѣцѣ було можливе щось таке! Се дѣйсна пляма на нашôй исторіи. Нынѣ щось подôбне не могло бы стати ся. Смѣло скажу, нема нынѣ въ Угорщинѣ чоловѣка, котрый бы повѣривъ такôй байцѣ, якъ ритуальне вбійство.

— Угорщина поступає напередъ, — сентенціонально промовивъ комивояжеръ.

— О, мы поступаємо напередъ! Прошу тôлько пригадати, въ якихъ то рѣчахъ мы въ остатныхъ часахъ выпередили всю Европу! Стрефова тарифа на зелѣзницяхъ — сежь здобутокъ цивілізаційный, не правда? И щожь? Ще Нѣмцѣ дебатували, чи се можливе дѣло, а мы взяли, запровадили и вôдъ разу рѣшили справу. А нашй конфессійнй законы! Нашй цивільнй слюбы!... Панове, се справа дуже важна! Принципіально важна!

— Для мене ще важнѣйше принципіально, — промовивъ я — знати, чи сей поступъ доторкаєть ся тôлько вершкôвъ націи, чи обхоплює всѣ єи верствы ажь до споду?

— Всѣ, всѣ! — зъ запаломъ и ненадумуючи ся скрикнувъ патріотъ. — И не можливо инакше. Подумайте, по нашихъ пустахъ паровый плугъ свище! Се-жь революція соціальна-мирна, розумѣє ся, мирна!

— Мирна або и не мирна! — втрутивъ я. — За паровымъ плугомъ потягли ся и бунты Альфелдскихъ рôльныхъ робôтникôвъ. И власне вони спонукали мене до сего пытаня, бо признаю ся Пану, въ тыхъ бунтахъ видно було дуже мало культурности а богато примѣтивнои дикости.

— Нѣ, нѣ, нѣ, хибно васъ информовано! — кричавъ патріотъ, мало що не затуляючи собѣ вуха. — Мало культурности у угорскихъ робôтникôвъ! То хиба тй приблуды, Словаки та Руснаки, — се справдѣ дичь. Але угорскй робôтники! Господи! Я не соціалистъ и не симпатизую зъ нѣякими соціальными теоріями, але дивлячи ся на нашй робôтницкй организаціи, слухаючи диспутъ въ робôтницкихъ товариствахъ я радую ся мовь дитина. Радую ся не чимъ, а поступомъ, розвоємъ, почутємъ зростаючои силы мадярскои націи. И не я одинъ! Знаете, мѣжь мадярскою шляхтою въ тôмъ зглядѣ нема консерватистôвъ. Хто мадярскій патріотъ, той мусить бути поступовцемъ. Не знаю краю, де бы хвиля прогресу такъ сильно и такъ нагло захопила цѣлый народъ, якъ въ Угорщинѣ.

Панъ З. бувъ бы певно довго ще спѣвавъ похвальнй пѣснѣ угорскому поступови, та поѣздъ зупинивъ ся. Мы були на стаціи въ Мишколци, де поѣздъ стоить 15 минутъ. Треба було высѣсти и покрѣпити ся чимсь, то и розмова перервала ся на хвилю. Та высѣдаючи зъ вагону разомъ зъ паномъ З. мы побачили на стежцѣ за двôрцемъ купу людей згорбленыхъ, зъ клунками на плечахъ, въ короткихъ не то плащахъ, не то чугахъ зъ бѣлого, примѣтивно тканого овечого сукна и въ повстяныхъ капелюхахъ. Вони спочивали на травѣ и закусували чорнымъ якъ земля хлѣбомъ, лицями оберненй до поѣзду. Мѣжь ними були и жѣнки и дѣвчата, та не чути було веселого гомону анѣ смѣху анѣ пѣсень. Цѣла група робила враженє якихсь полудикихъ кочовникôвъ, що попали въ цивілізованый край, де все для нихъ чуже, все страшне и несамовито, все грозить имъ загладою. Я добре знавъ, що се за люде, та вдавъ изъ себе наивного и запытавъ пана З.:

— А се що таке?

— Се? — протягнувъ панъ З. поправляючи цвикера на носѣ и нѣбы то пильно придивляючи ся групѣ. — А, се нашй Готентоты. Се тй Руснаки, про котрыхъ я вамъ згадувавъ.

— Невольники? — запытавъ я найсуріознѣйше въ свѣтѣ.

— Невольники! — ажь скрикнувъ патріотъ. — Щожь се вы думаєте, що въ Угорщинѣ ще истнує невольництво?

— Ну, але ихъ выглядъ, ихъ прибитй та застрапленй фѣгуры... — звинявъ ся я.

— То некультурнôсть, одна некультурнôсть и нѣчого бôльше!

— Значить, вони вôльнй горожане —

— Алежь розумѣєть ся!

— Вôльнои угорскои державы, — цѣдивъ я далѣ зъ притискомъ на кождôмъ словѣ.

Панъ З. почувъ шпильку.

— Ну, такъ. Тôлько бачите, тутъ одна рѣчь, одинъ гакъ... Ну, та мы ще поговоримо про се.

(Дальше буде).

силою. Успѣхи хорошй або наука невыдумана. не безпôдставна, а оперта на досвѣдченю и выпроваджена зъ добрыхъ послѣдствій або овочей происходячихъ зъ нивы бѣдою управленои. Я не пишу вамъ, щобы лише паперу много записати и васъ туманити, не пишу, щобы собѣ якои славы приспорити, но пишу, щобы васъ научити, васъ и вашй дѣти. Хотячи, щобысте дали вѣру моей писанинѣ, я приневоленый доказати вамъ правду написаного, а понеже для доказаня всякои правды не выстарчить самому собѣ свѣдкомъ бути наведенои правды, протое наведу моихъ свѣдкôвъ, котрй були и суть наочными свѣдками маючого доказатись.

(Дальше буде).

ЩО ЧУВАТИ ВЪ СВѢТѢ?

Знову война.

Що тôлько утихла грецко-турецка вôйна а вже друга зачинаесь, тôлько не въ Европѣ а въ полудневôй Америцѣ. Двѣ полудново-американскй республики Аргентина и Ураґвай (Uruguaj) выповѣли собѣ вôйну въ слѣдуючои причины: Въ Ураґваю тамтого року зняла ся революція противъ ряду. Въ Аргентинѣ формувались вôддѣлы охотникôвъ, котрй йшли на помôчь ураґвайскимъ повстанцямъ. Република Uruguaj протестовала противъ такого поступованя Аргентины, але то нѣчого не помагало, но противно Аргентина явно зачала помагати повстанцямъ. Ураґвайцямъ не зôставало нѣчого иншого якъ выступити силою въ оборонѣ своихъ правъ. — Длятого выслано войско на територіумъ аргентинске и оденъ военный корабель, котрый высадивъ войско на аргентинску землю и при поворотѣ затопивъ оденъ корабель, котрый плынувъ пôдъ хоругвою аргентинскою. Обѣ републики зброять ся теперь на лобъ на шію и на суши и на морю.

— На Кубѣ бѣда. Голодъ, нужда, зараза и ишпанскй войска нищать всьо. — Для американскихъ обывателѣвъ сенатъ ухваливъ 50 тысячь дол. яко запомогу для тыхъ, що майже зъ голоду вже умирали. Але то лишь капля въ мори. Тамъ треба бы роздати міліоны, щобы яко-тако зарадити тôй нуждѣ, яка на тôмъ нещасливôмъ островѣ пануе. Сенатъ американскій узнавъ Кубанчикôвъ за сторону воюючу, але президентъ McKinley якось не спѣшить ся зъ пôдписомъ, тôлько вôдтягае справу зъ дня на день, а тымчасомъ народъ тамъ гине якъ мухи то вôдъ заразы то зъ голоду то знову вôдъ кульокъ ишпанскихъ.

Межи Греціею а Турціею еще не прійшло до запроваджения спокою. Турція обстае при своимъ, а Греція також при своимъ. Европейскй державы щось нѣбы то роблять, але до того часу еще нѣчого не зробили анѣ не урадили. — Тымчасомъ Турція зброить ся не на жартъ и здае ся, що хоче зачинати вôйну на ново, если Греція не схоче пристати на такй варунки покою, якй ѣй Турція подиктуе.

Въ Болгаріи також рухъ военный не абы якій. Болгарскй охотники перейшли черезъ турецку границю и нищать все, що имъ попаде ся пôдъ руки. Болгарія жадае вôдъ султана, щобы тôй давъ Македоніи особного князя, котрый бувъ бы зависимый тôлько вôдъ самого султана. Не знати чи султанъ схоче пристати на то, але и Болгарія також не схоче уступити, бо она хоче зачѣпити Турцію, щобы тымъ способомъ помочи Греціи. Здае ся, що то политика Россіи, котра пôдъюджуе Болгарію до вôйны зъ Турціею.

НОВИНКИ.

— Дня 14. с. м. выслали мы до редакціи „Дѣла" въ Галичинѣ $195.65 узбираныхъ помѣжь нашими людьми на сироты по убитыхъ галицкихъ выборцяхъ и просили мы выжь згадану редакцію, щобъ она заняла ся роздѣленемъ тыхъ грошей а опôсля прислала намъ письмо, якъ и кому тй грошѣ роздѣленй.

— Міліонерка, налогова піячка міс Марґарита Медери въ Онґари (въ Англіи) вже до двайцятого року мусѣла 35 разôвъ вôдповѣдати передъ полиціею за піяньство и нарушене публичного супокою. Въ 21. роцѣ житя запровадивъ еи налôгъ до шпиталю, де пролежала колька мѣсяцѣвъ. Въ 24. роцѣ познакомила ся зъ католицкимъ патромъ и вôнъ хотѣвъ ей навернути та выѣхавъ зъ нею до Америки. Але тамъ она ще дужше розпила ся и въ Новôмъ Йорцѣ мусѣла для того платити богато каръ грошевыхъ. Коли повернула до Англіи, взяла ся пити кольоньску воду и зажвати морфіюмъ. Недавно піячка вернула була зъ суду, де еи вже 205 разъ засудили на вязницю на 4 тыжднѣ, и почала доти заливати ся спірітусовыми напитками, доки не наступивъ у неи паралѣжъ серця. Богата піячка мала всего 27 лѣтъ, а свôй маетокъ записала католицкому патрови.

— Американьскй Индіяне, що подавали тôлько предмету для фантастичныхъ описôвъ и рôжныхъ подорожей и небезпечныхъ пригодъ, останутъ незадовго хиба въ тыхъ повѣстяхъ страшными противниками бѣлоскôрыхъ людей и ихъ цівілізаціи. Бо на дѣлѣ они цівілізують ся самй и то дуже скоро. Въ Спол. Державахъ е 73 Индіянôвъ офіцирами поліціи, 850 поліцаями, 123 судіями, крôмъ того богато зъ нихъ занимають ся ремеслами. 1500 Индіянôвъ бере державнй пенсіи урядникôвъ, 432 червоноскôрыхъ е учителями, 4 лѣкарями, а навѣть недавно червоношкôрна панѣ С. Сінґъ зложила медичнй испыты въ Ню Йорку. Такъ само панна Водъ, донька начальника племени Павнъ скôнчила правничій выдѣлъ а три Индіянки зъ Отавы, по вôдбутю вôдповѣдныхъ студій, вступили до шпиталю для доглядания хорыхъ.

— Россійскій царь Николай II. мае поѣхати зъ початкомъ вересня до Риму вôдвѣдати короля Гумберта и папу Льва XIII. Понеже папа не пріймае нѣкого, хто впрость приходить до него зъ королѣвскои палаты, то царь вôдъ италійского короля удасть ся до готелю и ажь по пôвгодиннôмъ тамъ побутѣ поѣде до Ватикану до папы.

Амер. Русины хотять мати свого епископа.

На конвенціи „Соединенія" припоручено о. Никиф. Ханату пароху зô Scranton, Pa. зладити „меморандумъ" зъ котрымъ мае удати ся комітетъ зложеный зъ духовныхъ и свѣтскихъ людей до Вашингтону и просити тамъ папского делягата, щобъ тôй вставивъ ся въ Римѣ за амер. Русинами и постаравъ ся для нихъ о епископа. Если-жь бы случайно тое не довело до нѣчого, мае удати ся окрема депутація до Риму и тамъ просити самого папу, щобъ тôй-же доконче именувавъ епископомъ котрогось зъ амер. священникôвъ, бо о спроваджено̂мъ зъ краю анѣ чути не хотять. — Йой! Готово теперь кождому священникови въ Америцѣ снити ся кождои ночи мітра епископа.

— О. Себастіянъ Кнайпъ померъ по довшôй тяжкôй слабости дня 23. мая у Верістофенъ въ Баваріи. О. Себастіянъ уродивъ ся въ р. 1831. Зразу занимавъ ся ткацтвомъ, вôдтакъ посвятивъ ся теольогіи и въ р. 1852 отримавъ свячене. На пароха до Верісгофенъ прійшовъ въ р. 1881 и незадовго пôднѣсъ сю мѣсцевôсть до свѣтовои славы. Вôнъ заложивъ тамъ закладъ водолѣчничый и своею методою зъеднавъ собѣ признане въ цѣлôмъ свѣтѣ. Его пôдручникъ до лѣченя природными способами росходивъ ся сотками тысячôвъ на всѣхъ цивілізованыхъ мовахъ. Недужй зъ цѣлого свѣта приѣздили до Верісгофенъ, а лѣкари ѣздили на практику до о. Кнайпа, та закладали вôдтакъ на его взôръ лѣчницѣ. Метода Кнайпа полягае на тôмъ, щобы гартувати тѣло, котре невôдповѣднымъ житемъ и убранемъ занадто выделѣкатнѣло. — Природнй лѣки Кнайпа: проста и стравна пожива, ходжене босо по росѣ и на свѣжôмъ воздусѣ, а до того розумно ужитй купелѣ и зливаня водою доказували чудесъ у хорыхъ. О. Кнайпъ умѣвъ дуже добре розслѣдити хоробу, умѣвъ додати хорому надѣѣ и вѣры у выздоровлене и пôднести у него вѣру у свои власнй силы — а звѣсна рѣчь, се вже половина здоровля для слабого. — Кураторія лѣчничого закладу въ Верісгофенъ оповѣщае, що мимо смерти основателя, лѣчниця буде дальше истнувати.

ПОЖАРЪ ВЪ ЧІКАГО.

Дня 8. червня о год. 6. зъ рана наступила страшна експльозія въ фабрицѣ штучныхъ огнѣвъ Shure'a. Больше якъ 30 особъ тяжко покалѣченыхъ.

Будинокъ, въ котрôмъ була фабрика штучныхъ огнѣвъ — заваливъ ся, а прилягаючй до фабрики домы значно вôдъ встрясеня ушкодженй.

Три трамваѣ зъ пасажерами стояли пôдъ тôй часъ передъ фронтомъ фабрики и сейчасъ по експльозіи станули въ полумѣняхъ. Декотрй зъ пасажерôвъ перекиненй були силою выбуху на другу сторону улицѣ а иншй тяжко попаренй. — Сила експльозіи була такъ велика, що вôкна у всѣхъ сусѣдныхъ домахъ потрѣскали. На улицяхъ и въ помешканяхъ счинивъ ся великій переполохъ. Перестрашенй конѣ гнали до чвалю помѣжь людей и богато особъ покалѣчили. — Коли наступила експльозія, цѣлый передъ фабрики поваливъ ся на улицю, вкрываючи богато тамъ знаходячихъ ся людей. Що властиво було причиною того нещастя — того на разѣ не знати.

Колѣева катастрофа

Дня 8. червня на шляху Омага недалеко Hudson наѣхало на себе два трены. Пятьохъ людей згинуло на мѣсци а ихъ тѣла спалили ся на уголь въ карахъ, въ котрыхъ выбухъ пожаръ заразъ по катастрофѣ. Богато иншихъ подорожныхъ вôднесло тяжкй скалѣченя.

— Нашъ ч. дописуватель А. Костикъ зъ New Kensington, Pa. доносить: Дня 5. юнія о год. 9 въ вечеръ двохъ молодыхъ драбôвъ хотѣли выколеѣти Express, котрый ѣхавъ зъ Pittsburg-а до Buffalo. Наклали они на мостѣ надъ рѣкою Allegheny River на шины дерева и камѣня велику купу и по скôнченôй роботѣ пôйшли собѣ спокôйно дальше, будучи певнй, що ихъ тяжка праця удала ся добре. Однакъ на щасте басъ (дозôрця) колеѣ Allegheny Alley R. R. видѣвъ тыхъ драбôвъ якъ они працювали на мостѣ, но не показуючи ся имъ, вôдôйшовъ зо двѣ милѣ зъ вôдки мавъ ѣхати тренъ и заштапувавъ его, а самъ чимъ скорше зателеграфувавъ по поліціянôвъ, котрй тыхъ пташкôвъ полапали и осадили ихъ въ „Ивановôй хатѣ" въ New Kensington, а на третій день вôдвезли ихъ до Greensburg-у, де якъ говорять достануть по 8 лѣтъ вязницѣ. На тôмъ тренѣ везло ся 131 особъ и если бы дозôрця колеѣ на часъ не задержавъ трену, то всѣ були бы погинули страшною смертію. — Дня 3. юнія въ New Kensington, Pa. брецманъ именемъ W. Glym упавъ межи кары, котрй поломали ему лѣву ногу а праву вôдорвали. Заразъ взяли его до шпиталю до Пітсбургу, але по дорозѣ умеръ. Позôставивъ жену и семеро дѣтей.

До вѣдомости делегатамъ „Р. Н. Союза".

Хто бы зъ участникôвъ конвенціи въ Mayfield, Pa. хотѣвъ набути фотографію „делегатôвъ" най пришле на руки Алексея Шлянты въ Mayfield, Pa. $1.50. — Фотографію тоту памяткову повиннй собѣ купити не тôлько самй делегаты, котрй давали ся вôдфотографовати а и иншй члены „Р. Н. С." На памятку варта купити!

Справы робôтничй.

— Pottstown, Pa. Въ фабрикахъ „Pottstown Iron Co." „Glasgow Iron Co." и „Glandale" вальцовняхъ остатного тыждня розпочалась знову робота.

— Стрейкъ въ великôй фабрицѣ „Jones & Laughlin Co." въ Пітсбургу, о котрôмъ була мова въ попереднôмъ числѣ нашои газеты, тревае дальше. Хорваты и Словаки, котрй працюють въ тôй фабрицѣ, не хочуть анѣ на пядь вôдступити вôдъ жаданъ робôтникôвъ, тримають ся знаменито, о чôмъ розговорились американскй газеты въ доказъ, що безпôдставнй суть горланя американьскихъ робôтникôвъ, яко бы славяньскй робôтники псули лишь имъ роботу.

— Станъ Пенсильвенія продукуе рôчно выробôвъ желѣзныхъ за $388 миліон. або $74. на одного мешканця. Що то зъ того, коли оно всьо йде до кишенѣ богачѣвъ зъ кривдою бѣдныхъ.

— Въ Соединеныхъ Станахъ Америки въ р. 1896 вытвôръ минераловъ и металѣвъ досягавъ вартости $751,732,782.

— Найдовша лінія телефонова въ свѣтѣ есть мѣжь Ню-Йоркомъ а Чікаго, бо 950 миль довга.

— 200 майнерôвъ въ копальняхъ „McDonald" коло Пітсбурга застрайковало, опираючись зниженю платнѣ зъ 60 на 54 центы.

— Въ фабрикахъ „Fakon, Iron & Steel Nail Co." въ Warren, O. оповѣщено карточками, що зъ днемъ 10. юнія знижить ся всѣмъ робôтникамъ платня о 10 процентъ.

— Майнеры въ околици Пітсбурга занятй теперь приготовленемъ до великого страйку, котрый мае выбухнути дня 20. юнія. Росходить ся имъ о пôдвысшене платнѣ на 69 цт. на тонѣ, але такъ, щобъ всѣ компаніи завели въ себе однакову цѣну. Позаякъ, здаесь, до того не дôйде, бо се буде не на руку чи зискъ компаністамъ, тожь страйкъ неминучій.

— Минувшуго тыждня перевезено рѣками до великихъ фабричныхъ мѣстъ 500,000 тонъ руды желѣзнои. Зъ того заключають фабриканты, що въ недовзѣ роспôчнесь оживленый рухъ въ промыслѣ желѣза.

— Зъ справозданя рôчного уніи робôтникôвъ, занятыхъ при выробѣ зеленого шкла выходить, що зъ 2283 робôтникôвъ того заводу працювало 2151. — Доходъ уніи выносивъ въ сѣмъ роцѣ $51.000.

— „Oliver Steel Co." въ Пітсбургу зъ причины недостатку замовлень замкнула була передъ тыжднемъ свои фабрики на 10. полудневôй улици, але вже по тыждни пустила ихъ знову въ рухъ, доставши богато замовлень.

— Страйкъ занятыхъ при уличныхъ карахъ въ Вѣдни вже скôнчивъ ся выграною робôтникôвъ. — Працювали они вôдъ 14 — 16 годинъ денно, такъ що мали лишь по пôвъ години часу на снѣдане. обѣдъ и вечеру. Теперь достали значнй уступства.

За „Свободу" належить ся заплатити!

СМѢХЪ И ПРАВДА.

Вѣсти епархіяльнй.

Ихъ Преосвященьство Александеръ, епископъ всѣхъ сребреныхъ вѣрныхъ въ Соед. Штатахъ пôвнôчнои Америки и Кадады, а невѣрныхъ (in partibus infide limu) въ Бразиліи, благоволили выдати слѣдуюче розпоряджене:

Впр. о. Іоанъ Заклиньскій, генеральный вікарій діецезіи скрентоньскои, зôстали увольненй на ихъ власне прошене зъ того высокого достоиньства. За заслуги положенй для добра повѣренои собѣ паствы, надае ся о. І. Заклиньскому право ношеня вôдзнакъ крилошаньскихъ.

Впр. о. Ириней Матяцковъ, генеральный вікарій діецезіи пітсбурскои, зôстали зложенй зъ того достоиньства, за неточне выповнене своихъ обовязкôвъ. Припоручае ся о. И. Матяцкову заняти свое мѣсце въ Ramey, Pa. и тамъ тихо трудити ся.

Понеже, якъ дôйшло до нашои вѣдомости ОО. Ник. Ханатъ зъ Scranton, Pa., Кор. Лавришинъ зъ Shenandoah, Pa. и Ник. Стецовичъ зъ Yonkers, N. Y. дуже часто супротивляють ся нашôй власти и нашй розпоряджения не выповняють точно, тому симъ удѣляе ся имъ строге напôмнене зъ тымъ примѣчанемъ, що если бы еще разъ повторивъ ся ихъ непослухъ нашôй власти, будуть высше згаданй отцѣ позбавленй своихъ приходôвъ и висланй до Бразиліи до навернения на вѣру Христову племя дикихъ Ботокудôвъ, котре недавно вырѣзало цѣлу руску оселю.

Выбôръ о. д-ра Ив. Сабова на капеляна „Соединенія" затверджаемо и удѣляемо ему позволене ѣздити до всѣхъ членôвъ „Соединенія" и сповняти ихъ всѣ духовнй потребы за дармо.

Выбôръ о. Т. Демяновича на найвысшого друкара „Вѣстника" зъ пенсією $25. мѣсячно тоже затверджаемо зъ тымъ однакъ застереженемъ, щобъ тôй духовникъ не важивъ ся нѣ разъ приѣзджати до New York-у и вступати въ дôмъ пôдъ ч. 76 Ave B. Cor. 5-th str. до редакціи „А. Р. Вѣстника".

Дано въ Leisenring, Pa. дня 28. мая 1897.

Александеръ
епископъ.

— Яке мясо найлихше?
— Языкъ старои сплетницѣ.

Рабинова дума.

Думавъ, думавъ старый рабинъ,
Далѣ й каже: Люде!
Послухайте добрі люде,
Що то за страхъ буде!
Що то буде, якъ весь море,
Стане одинъ море,
И одинъ гора велика
Стане усѣ горы,
И весь дерево па свѣтѣ
Дубъ одинъ безъ мѣра,
И сокира весь на свѣтѣ
Якъ одинъ сокира,
И всѣ люде, що на свѣтѣ,
Якіи єсть люде, —
Одинъ такій жидъ великій
Ажъ до неба буде.
И якъ возьме жидъ великій
Велике сокира,
Якъ зрубає тамъ сокиромъ
Такій дубъ безъ мѣра
И якъ дубъ зъ горы на море
Валити ся буде.
То вы тôлько подумайте
Що то за хляпъ буде!

Два рабины

Два рабины на корпомцѣ
Засабашували,
Одпарили борохуты
За стôлъ посѣдали.
На кождому лапсардаки,
Шапка сабашкова,
Сидять собѣ коло столу,
Жаденъ анѣ слова.
Ажъ приходить чоловѣкъ нашъ,
Кварту набирає.
— А хто-жъ то въ васъ, арендару?
Шинкаря пытає.
— И то рабинъ, и то рабинъ—
Шинкарь обôзвавъ ся.
— Чомужъ они не говорять?—
Чоловѣкъ спытавъ ся.
— Еть, Иванцю — жидокъ каже —
На що то пытати?
Що розумнї такі люде
Маютъ розмовляти?
Що одинъ знає, то добре знає,
То и другій знає,
А чого одинъ не знає,
То й другій не знає.

Хто кого лѣпше?

Бивъ ся Мошко изъ Гаврилъомъ
Тай потôмъ хвaливъ ся:
— Отто, каже, на ярмарку
Я зъ Гаврилōмъ бивъ ся!
— А якъ-же вы Мошку бились?
Хтось тамъ запытавъ ся.
— Герсти, герсти, та якъ бились,
Весь свѣтъ дивувавъ ся!
Вôнъ на мене изъ ломакомъ
По плечахъ махало,
А я ему изъ ярмуркомъ
По носѣ давало.
— Та славно-жъ вы Мошку бились!
А хто-жъ кого лучше?
— Та Гаврило мене лучше
А я его лучше.

Нѣ зле, нѣ добре!

— Здоровъ брате! — „А здоровъ?!
— Щожъ ты такъ змѣнивъ ся?"
„А не диво брате мôй,
Що я оженивъ ся!"
— Слава Богу! — каже той.
„Нѣ не слава Богу:
Моя жѣнка и бридка,
И крива на ногу".
— То зле брате! — каже той.
„Ба нѣ, не зле брате!
Бо за нею я якъ чортъ
Зробивъ ся богатый;
Славну хату збудувавъ,
Ходивъ у дорогу!..."
— Слава Богу! — каже той.
„Нѣ не слава Богу!
Мы згинули въ Криму,
До дому вернувъ ся,
...въ и хата у огни!
И хаты позбувъ ся..."
— То зле брате! — „Нѣ не зле
Якъ хата згрѣла,
То и жѣнка тамъ моя
Въ огни околѣла".

Жалôбный дякъ.

А що тôлько въ церкви дякъ
„Иже!" заспѣває,
Бѣдна баба у кутику
Мало не вмлѣває.
Ажъ завваживъ тое дякъ,
До неи забравъ ся:
„Чого плачете вы такъ?"
Стару запытавъ ся.
— Якъ не плакати менѣ, —
Стара баба каже,
Коли мене голосъ вашъ
Ажъ за серце вяже.
Такъ колись моя коза
На леду кричала,
Якъ тамъ єи звѣрина
Бѣдну розрывала.

Зъ творôвъ С. Руданьского.

Де-що цѣкавого.

— Чотырохъ братôвъ рыбарôвъ замешкалыхъ недалеко Льондону числять разомъ 352 лѣтъ. Найстаршій числить 93 роки, два по 88 а четвертый 83. Всѣ суть крѣпкô здорови и мають дѣти, внуки, правнуки и пра-правнуки.

— Англійска стара королева Викторія мае також 70 кревныхъ потомкôвъ. Вартъ бъ що бôльше за ню написати, але що она насъ обходить.

— Если-бысьмо поклали 10 кубичныхъ стôпъ грубу брылу сталеву на 4000 англ. миль пôдъ землю, то земля своимъ тягаромъ здусила бы ту брылу на 2 кубичныхъ стôпъ. Така тяжка мае бути наша мати землиця, якъ кажуть вчені.

— Въ Висконзинѣ въ по вѣтѣ Сулливанъ, єсть всього 100 мешканцѣвъ. Въ протягу 15 мѣсяцѣвъ вродило ся тамъ 11 близнятъ. Нѣкроку здоровй си фармеры.

— Монахъ Бальдетти въ Италіи ставъ соціялистичнымъ агітаторомъ. При послѣдныхъ выборахъ агітовавъ сильно за соціялистичнымъ кандидатомъ. Подрекка и написавъ до проповѣдника Монтефельторо такій острый листъ, що его арештовали.

— Въ Европѣ выробляють денно 86 милионôвъ шпильокъ.

— Всѣхъ людей на свѣтѣ есть 1,400,000,000. На цѣлôмъ свѣтѣ умирає на рôкъ 35 милионôвъ людей, на день 97 тысячь а кождои годины выше 4,020 людей. Народить ся еще бôльше.

Молись, трудись, учись, до „СОЮЗА" запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковъ посѣщай, „СВОБОДУ" читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, тôлько грошъ щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . Буде зъ васъ.